

3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2020 року. *Офіс Генерального прокурора*. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&c=fo.
4. Касько В.В., Лісова Ю.М., Мітько В.С. Довідник з кримінально-процесуальних питань для надавачів безоплатної первинної правової допомоги. *Рада Європи: Прецедент*. 2017. 36 с. URL: <https://rm.coe.int/handbook-on-criminal-proceedings-for-primary-legal-aid-employees-provi/168078209c>.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI.
6. Мельник М.І. Корисливо-насилені злочини. *Енциклопедія сучасної України*. 2014. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=364.
7. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.
8. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19–20. Ст. 179.

References:

1. Holovkin B.M. (2011). Koryslyva nasylnytska zlochynnist v Ukraini: fenomen, determinatsiia, zapobihannia [Selfish violent crime in Ukraine: phenomenon, determination, prevention]: monohrafiia. Kharkiv : Pravo. 432 p. [in Ukrainian].
2. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia po derzhavi za hruden 2019 roku. Ofis Heneralnoho prokurora. [The only report on criminal offenses in the country for December 2019. *Office of the Attorney General*] URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=113895&libid=100820. [in Ukrainian].
3. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia po derzhavi za hruden 2020 roku. Ofis Heneralnoho prokurora. [The only report on criminal offenses in the country for December 2020. *Office of the Attorney General*] URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&c=fo[in Ukrainian].
4. Kasko V.V., Lisova Yu.M., Mitko V.S. (2017). Dovidnyk z kryminalno-protseualnykh pytan dla nadavachiv bezoplatnoi pervynnoi pravovoi dopomohy [Handbook of Criminal Procedure for Providers of Free Primary Legal Aid]. 36 p. URL: <https://rm.coe.int/handbook-on-criminal-proceedings-for-primary-legal-aid-employees-provi/168078209c> [in Ukrainian].
5. Kryminalnyi protseualnyi kodeks Ukrainy: vid 13 kvit. 2012 r. No. 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine]. [in Ukrainian].
6. Melnyk M.I. (2014). Koryslyvo-nasylnytski zlochyny. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy* [Selfish and violent crimes. *Encyclopedia of Modern Ukraine*]. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=364 [in Ukrainian].
7. Pro pravovyi status inozemtsiv ta osib bez hromadianstva : Zakon Ukrainy vid 22 veres. 2011 r. № 3773-VI [On the legal status of foreigners and stateless persons]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2012. № 19–20. St. 179. [in Ukrainian].
8. Pro Yedynyi derzhavnyi demohrafichnyi reiestr ta dokumenty, shcho pidtverdzhuiut hromadianstvo Ukrainy, posvidchuiut osobu chy yii spetsialnyi status [About the Unified State Demographic Register and documents confirming the citizenship of Ukraine, identity or special status]: Zakon Ukrainy vid 20 lyst. 2012 r. № 5492-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 51. St. 716. [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.35>

TREŚĆ KATEGORII „MONITORING KRYMINOLOGICZNY”

Andriy Fomenko

kandydat nauk prawnych, rektor

Dniepropetrowskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Dniepr, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-3755-4130

e-mail: AndriyFomenko@ukr.net

Adnotacja. W artykule zaproponowano zrozumienie monitorowania kryminologicznego w następującym znaczeniu: wieloaspektowe zjawisko, które jest sposobem poznania, mającym na celu optymalizację systemu przeciwdziałania i zapobiegania przestępczości poprzez obserwację, pomiar i ocenę niektórych zjawisk lub procesów (zarówno w zakresie badania poszczególnych rodzajów wykroczeń karnych, jak i ogólnie, badanie przyczyn i warunków popełnienia przestępstw i wykroczeń karnych, osobowości przestępcy itp.), identyfikowanie charakteru, trendów i wzorców w ich rozwoju i opracowywanie na podstawie uzyskanych danych prognoz i skutecznych środków reagowania. Proponowana definicja obejmuje cel końcowy (optymalizacja systemu przeciwdziałania i zapobiegania przestępczości), cel pośredni (identyfikacja charakteru, trendów i wzorców rozwoju niektórych zjawisk lub procesów), treść procesu monitorowania (obserwacje, pomiary i ocena niektórych zjawisk lub procesów) oraz mechanizm osiągnięcia celu końcowego (opracowywanie prognoz i reakcji), który można uznać za część procesu monitorowania.

Słowa kluczowe: kryminologia, policja, zapobieganie przestępczości, działalność policyjna, działalność kryminologiczna, monitoring kryminologiczny, zapobieganie wykroczeniom karnym.

CONTENTS OF THE CATEGORY “CRIMINOLOGICAL MONITORING”

*Andriy Fomenko**Candidate of Law, Rector**Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)**ORCID ID: 0000-0003-3755-4130**e-mail: AndriyFomenko@ukr.net*

Abstract. The article proposes to understand criminological monitoring in the following sense: a multifaceted phenomenon, which is a method of cognition aimed at optimizing the system of combating and preventing crime by observing, measuring and evaluating certain phenomena or processes (both in terms of research of certain types of criminal offenses) in general, the study of the causes and conditions of crimes and criminal offenses, the identity of the criminal offender, etc.), identifying the nature, trends and patterns in their development and development based on the obtained forecasts and effective response measures. The proposed definition includes the ultimate goal (optimization of the system of combating and preventing crime), the intermediate goal (identifying the nature, trends and patterns of development of certain phenomena or processes), the content of the monitoring process (observation, measurement and evaluation of certain phenomena or processes) and the mechanism objectives (forecasting and response measures), which can be considered part of the monitoring process.

Key words: criminology, police, crime prevention, policing, criminology, criminology monitoring, crime prevention.

ЗМІСТ КАТЕГОРІЇ «КРИМІНОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ»

*Андрій Фоменко**кандидат юридичних наук, ректор**Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (Дніпро, Україна)**ORCID ID: 0000-0003-3755-4130**e-mail: AndriyFomenko@ukr.net*

Анотація. У статті запропоновано розуміти кримінологічний моніторинг таким чином: багатогранне явище, яке являє собою спосіб пізнання, спрямований на оптимізацію системи протидії та запобігання злочинності шляхом спостереження, вимірювання та оцінювання певних явищ або процесів (як у розрізі дослідження окремих видів кримінальних правопорушень, так і загалом дослідження причин та умов вчинення злочинів та кримінальних проступків, особи кримінального правопорушника тощо), виявлення характеру, тенденцій і закономірностей у їх розвитку та вироблення на підставі отриманих даних прогнозів та ефективних заходів реагування. Запропоноване визначення включає кінцеву мету (оптимізація системи протидії та запобігання злочинності), проміжну мету (виявлення характеру, тенденцій та закономірностей розвитку певних явищ або процесів), зміст процесу моніторингу (спостереження, вимірювання та оцінювання певних явищ або процесів) та механізм досягнення кінцевої мети (вироблення прогнозів та заходів реагування), який можна розглядати як частину процесу моніторингу.

Ключові слова: кримінологія, поліція, запобігання злочинності, поліцейська діяльність, кримінологічна діяльність, кримінологічний моніторинг, запобігання кримінальним правопорушенням.

Вступ. Ефективна протидія злочинності неможлива без ретельного дослідження цього явища загалом, встановлення її причин та умов. Моніторинг як певний спосіб такого дослідження дає змогу простежити основні тенденції злочинності та на основі отриманих результатів виробити ефективну тактику протидії цьому суспільно небезпечному явищу

Як зауважує Є.М. Блажівський, щоб організувати ефективну систему запобігання й протидії злочинності в рамках державної кримінальної політики, необхідно здійснити кримінологічний моніторинг. Тільки повне розуміння того, що відбувається з поширенням злочинності та протидією їй у сучасних умовах, дасть змогу знайти вихід зі становища, що утворилося. Без дослідження усіх проблем, що супроводжують злочинність, вивчення наявного досвіду в історії нашої держави і за кордоном, аналізу минулих помилок неможливо побудувати майбутню систему захисту від кримінальних загроз. Необхідним є всебічний та об'єктивний моніторинг криміногенної ситуації як у країні загалом, так і в особливо неблагополучних за рівнем злочинності регіонах, конкретних районах, містах зокрема. Треба зробити все, щоб зупинити поширення злочинності країною, врятувати підрастаюче покоління, отже, майбутнє нашої держави (Блажівський, 2013b: 150).

Основна частина. Варто зазначити, що питанню кримінологічного моніторингу як окремого напрямку кримінологічної діяльності приділялася й приділяється чимала увага у працях таких вітчизняних учених, як С.В. Бабанін, А.М. Бабенко, О.М. Бандурка, А.Б. Блага, В.С. Батиргарєєва, В.М. Бесчастний, Є.М. Блажівський, І.Г. Богатирьов, В.І. Борисов, Р.С. Веприцький, М.Г. Вербенський, В.В. Голіна, Б.М. Головкін, В.К. Гришук, Л.М. Давиденко, Ю.Б. Данильченко, С.Ф. Денисов, Т.А. Денисова, О.М. Джужа, В.М. Дрьомін, В.П. Ємельянов, О.О. Житний, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, О.С. Ішук, О.Г. Кальман, А.В. Коваленко, Т.В. Корнякова, О.Г. Колб, О.М. Костенко, І.М. Копотун, О.М. Литвак, О.М. Литвинов, О.А. Мартиненко, В.О. Меркулова, В.А. Мисливий, С.А. Мозоль, А.А. Музика, Ю.В. Нікітін, Ю.В. Орлов, Н.А. Орловська,

В.М. Попович, В.В. Сокурєнко, В.А. Тимошенко, В.П. Тихий, В.М. Трубников, В.О. Туляков, П.Л. Фріс, В.Б. Харченко, О.М. Храмцов, П.В. Хряпінський, В.В. Шаблистий, В.І. Шакун, О.С. Шеремет, О.Ю. Шостко, О.О. Юхно, Н.М. Ярмиш.

Незважаючи на це, на науковому рівні досі відсутня єдина позиція щодо змісту категорії «кримінологічний моніторинг». Такий стан речей, безумовно, знижує ефективність реалізації цього напрямку кримінологічної діяльності правоохоронних органів.

Метою статті є аналіз наявних позицій щодо змісту категорії «кримінологічний моніторинг» та вироблення на їх підставі універсального визначення цього поняття.

Результати. Відповідно до Тлумачного словника української мови, термін «моніторинг» вживається у таких значеннях:

1) система постійних спостережень, аналізу та оцінювання яких-небудь процесів і явищ задля виявлення характеру, тенденцій і закономірностей й їх розвитку, їх відповідності бажаному результату, а також прогнозування та запобігання критичним ситуаціям;

2) контроль, реєстрація; управління, регулювання (Тлумачний словник української мови).

З наведеного випливає, що моніторинг – це спосіб пізнання, за допомогою якого можна встановити певні закономірності, здійснювати прогнозування та контролювати процеси.

Таким чином, моніторинг – це досить багатогранне явище, яке виконує цілу низку описаних вище функцій, що вчерегове засвідчує всю важливість цього процесу.

Як вдало зазначають Ю.В. Орлов та Д.М. Миронюк, кримінологічний моніторинг є однією з невід’ємних складових частин системи протидії злочинності, а саме операційно-аналітичним ядром її управлінської складової частини, яке забезпечує повною, всебічною, оперативною, прогностичною інформацією процес прийняття кримінологічно значущих рішень, зміни параметрів функціонування системи загалом. Саме від належної організації кримінологічного моніторингу залежать гнучкість, адаптивність, випереджаючий характер кримінально-превентивної діяльності (Орлов, Миронюк, 2014: 164).

Дійсно, за допомогою кримінологічного моніторингу держава в особі правоохоронних органів отримує інформацію, яка дає змогу ефективно боротися зі злочинністю. Важливість цієї інформації складно переоцінити, адже, як писав відомий шотландський письменник сер Артур Ігнатіус Конан Дойл, «було б великою помилкою теоретизувати, не маючи даних. Непомітно людина починає підставляти факти під теорії, а не теорії під факти» (Goodreads).

Без сумніву, саме кримінологічний моніторинг дає змогу правоохоронним органам (до яких належить Національна поліція України) розробляти певні стратегії боротьби зі злочинністю, адже його результати виступають певним ядром, навколо якого будується діяльність правоохоронних органів.

О.М. Литвинов пропонує розглядати під кримінологічним моніторингом визначену практичною необхідністю, наукову, засновану на пізнанні закономірностей розвитку певного явища або процесу систему спостереження, вимірювання та оцінювання їх станів у різні періоди. Зміст кримінологічного моніторингу складають процеси отримання, оброблення та аналізу необхідної для формулювання кінцевих висновків інформації (Литвинов, 2015: 374).

З подібною тезою складно не погодитись. Вчений вдало описує сутність цього способу пізнання та розкриває зміст цієї діяльності. Водночас у ній не розкриваються мета кримінологічного моніторингу та предмет його дослідження, через що зміст цього визначення виглядає дещо неповним.

Заслугує на окрему увагу визначення поняття «кримінологічний моніторинг», запропоноване А.В. Коваленком. Науковець зазначає, що під кримінологічним моніторингом слід розуміти спеціально організовану, систематичну та планомірну діяльність, метою якої є оптимізація системи протидії та запобігання злочинності шляхом отримання від соціуму найбільш повної та обґрунтованої інформації, подальшого її оброблення й систематизації (Коваленко, 2018: 133).

На відміну від попередньої позиції, в цьому визначенні чітко окреслена мета кримінологічного моніторингу, якою є оптимізація системи протидії та запобігання злочинності, що, на нашу думку, робить його більш повним. Крім того, вчений також розкриває механізм проведення такої діяльності (шляхом отримання від соціуму найбільш повної та обґрунтованої інформації, її подальшого оброблення й систематизації). Проте варто наголосити на тому, що в попередньому визначенні більш детально розкривалася сутність процесу моніторингу (система спостереження, вимірювання та оцінювання станів досліджуваного явища).

Якщо ж об’єднати запропоновані О.М. Литвиновим (Литвинов, 2015: 374) та А.В. Коваленком (Коваленко, 2018: 133) визначення, то отримуємо таке: кримінологічний моніторинг – це визначена практичною необхідністю, наукова, заснована на пізнанні закономірностей розвитку певного явища або процесу система спостереження, вимірювання та оцінювання їх станів у різні періоди, спрямована на оптимізацію системи протидії та запобігання злочинності шляхом отримання від соціуму найбільш повної та обґрунтованої інформації, її подальшого оброблення та систематизації.

На нашу думку, таке визначення виглядає більш універсальним та повним. Водночас із такою метою кримінологічного моніторингу дещо не погоджується Є.М. Блажівський, який у своїх дослідженнях зазначає, що основною стратегічною метою здійснення державного моніторингу протидії злочинності є одержання інформації, що дає змогу здійснювати такі дії:

1) визначення масштабів поширення злочинності в країні з урахуванням латентних характеристик, виявлення й прогнозування пов’язаних із цим негативних наслідків;

2) виявлення, прогнозування й оцінювання рівня загроз національній безпеці у сфері протидії злочинності;

3) прийняття необхідних управлінських рішень у сфері протидії злочинності на державному, регіональному та місцевому рівнях;

4) оцінювання ефективності проведеної політики у сфері протидії злочинності та формування пропозицій з її підвищення (Блажівський, 2013а: 101).

Вважається, що цей умовивід містить певну внутрішню суперечність. Дійсно, отримана в результаті кримінологічного моніторингу інформація дає змогу вживати названих заходів, однак, на нашу думку, метою моніторингу є не саме отримання інформації, а її подальше використання в системі протидії та запобігання злочинності.

Враховуючи це, вважаємо, що названі Є.М. Блажівським заходи є частиною мети кримінологічного моніторингу (оптимізація системи протидії та запобігання злочинності), тоді як названа вченим стратегічна мета – це скоріше, певний спосіб її досягнення.

З останнім зауваженням погоджується В.В. Сокурєнко, який наголошує на тому, що найближчими цілями кримінологічного моніторингу є збирання, аналіз, узагальнення й оцінювання кримінологічної інформації за критеріями належності, що визначаються метою вищого порядку. Вчений переконаний у тому, що одержання кримінологічної інформації є не самоціллю моніторингу протидії злочинності, а його завданням (тобто не стратегічною, а тактичною метою найнижчого рівня за схемою древа цілей), виконання якого покликане забезпечити таку кінцеву мету, як підвищення (підтримання) ефективності управління протидією злочинності. Таке бачення ґрунтується на системному аналізі кримінологічного моніторингу, який не є автономним утворенням, а вплітається в систему більш загального рівня управління, тому його дослідження має здійснюватися з урахуванням структурно-функціональних характеристик, що виводять моніторинг протидії злочинності на широке бачення природи цього процесу (Сокурєнко, 2019: 18).

Отже, кримінологічний моніторинг спрямований на оптимізацію системи протидії та запобігання злочинності. При цьому сама по собі інформація, отримана в результаті кримінологічного моніторингу, так і залишається інформацією, тому доречно додати, що для досягнення означеної мети необхідно не тільки отримати необхідні дані, але й побудувати на їх основі прогнози, виробити ефективні заходи реагування тощо.

Нагадаємо, що запобігання злочинності – це соціальна політика держави, спрямована на подолання криміногенно небезпечних протиріч у суспільних відносинах задля їх позитивного вирішення й поступового витиснення (так зване загально соціальне запобігання), а також спеціальна випереджальна практика протидії формуванню і реалізації на різних стадіях злочинних проявів (спеціально кримінологічне запобігання) (Бабанін, 2019: 16).

Отже, можемо стверджувати, що кримінологічний моніторинг сприяє витисненню криміногенно небезпечних протиріч із суспільних відносин.

На законодавчому рівні поняття моніторингу в контексті запобігання та протидії злочинності згадується у Законі України від 6 грудня 2019 року «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-ІХ. Так, у п. 66 ст. 1 «Визначення термінів» задекларовано, що фінансовий моніторинг – це сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу (Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, 2019).

Таким чином, законодавець лише поверхнево розкриває зміст цієї категорії (називаючи його сукупністю заходів) та встановлює види фінансового моніторингу.

Зміст вищезазначених видів фінансового моніторингу розкривається у п. 16 та п. 45 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», у яких зазначається, що державний фінансовий моніторинг – це сукупність заходів, що вживаються суб'єктами державного фінансового моніторингу й спрямовуються на виконання вимог цього Закону та іншого законодавства у сфері запобігання та протидії, а первинний фінансовий моніторинг – це сукупність заходів, які вживаються суб'єктами первинного фінансового моніторингу і спрямовані на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії (Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, 2019).

З наведеного випливає, що, як і щодо поняття «фінансовий моніторинг», у згаданому законодавчому акті викладені доволі широкі за значенням визначення термінів «державний фінансовий моніторинг» та «первинний фінансовий моніторинг», більш того, запропоновані визначення є майже тотожними.

Висновки. Незважаючи на відсутність на законодавчому рівні визначення змісту поняття «кримінологічний моніторинг», з огляду на вищевикладені напрацювання вітчизняних учених і той факт, що кримінологія – це соціолого-правова наука, що вивчає злочинність, причини та умови злочинності, шляхи й засоби її попередження, а також особу злочинця (Курило та ін., 2006: 7), можна запропонувати таке визначення кримінологічного моніторингу: багатогранне явище, яке являє собою спосіб пізнання, спрямований на оптимізацію системи протидії та запобігання злочинності шляхом спостереження, вимірювання та оцінювання

певних явищ або процесів (як у розрізі дослідження окремих видів кримінальних правопорушень, так і загалом дослідження причин та умов вчинення злочинів та кримінальних проступків, особи кримінального правопорушника тощо), виявлення характеру, тенденцій і закономірностей у їх розвитку та вироблення на підставі отриманих даних прогнозів та ефективних заходів реагування.

Це визначення включає кінцеву мету (оптимізація системи протидії та запобігання злочинності), проміжну мету (виявлення характеру, тенденцій та закономірностей розвитку певних явищ або процесів), зміст процесу моніторингу (спостереження, вимірювання та оцінювання певних явищ або процесів) та механізм досягнення кінцевої мети (вироблення прогнозів та заходів реагування), який можна розглядати частиною процесу моніторингу.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо дослідження наукових засад здійснення кримінологічного моніторингу органами поліції.

Список використаних джерел:

1. Бабанін С.В. Запобігання злочинам Національною поліцією : конспект лекцій. Дніпро, 2019. 51 с.
2. Блажівський Є.М. Моніторинг протидії злочинності. *Право та державне управління*. 2013. № 1 (10). С. 98–101.
3. Блажівський Є.М. Проблеми запровадження кримінологічного моніторингу. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2013. № 1 (39). С. 146–150.
4. Коваленко А.В. Наукові засади здійснення кримінологічного моніторингу: сутність і значення для діяльності Національної поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 3 (24). С. 131–134.
5. Курило В.І., Михайлов О.Є., Яра О.С. Кримінологія: Загальна частина. Курс лекцій : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2006. 192 с.
6. Литвинов О.М. Моніторинг кримінологічний. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2015. № 2 (5). С. 374–375.
7. Орлов Ю.В., Миронюк Д.М. Кримінологічний моніторинг ефективності правового регулювання як інструмент протидії злочинності. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2014. № 6. С. 161–177.
8. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX.
9. Протидія. *Тлумачний словник української мови*. URL: slovyk.ua/index.php?swrd=моніторинг#:~:text=МОНИТОРИНГ%2C%20-u%2C,%2C%20реєстрація%3B%20управління%2C%20регулювання.
10. Сокурєнко В.В. Механізм моніторингу протидії злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. № 1 (20). С. 13–21.
11. Sir Arthur Conan Doyle. Quotes. *Goodreads*. URL: <https://www.goodreads.com/quotes/tag/information?page=1>.

References:

1. Babanin S.V. (2019). Zapobihannia zlochynam Natsionalnoiu politsiieiu [Crime prevention by the National Police]: konspekt leksi. Dnipro. 51 p. [in Ukrainian].
2. Blazhivskiy Ye.M. (2013). Monitorynh protydii zlochynnosti [Crime prevention]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*. № 1 (10). pp. 98–101. [in Ukrainian].
3. Blazhivskiy Ye.M. (2013). Problemy zaprovadzhennia kryminolohichnoho monitorynhu [Problems of introduction of criminological monitoring]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo*. № 1 (39). pp. 146–150. [in Ukrainian].
4. Kovalenko A.V. (2018). Naukovi zasady zdiisnennia kryminolohichnoho monitorynhu: sutnist i znachennia dlia diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy [Scientific principles of criminological monitoring: essence and significance for the activity of the National Police of Ukraine]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. № 3 (24). pp. 131–134. [in Ukrainian].
5. Kurylo V.I., Mykhailov O.Ie., Yara O.S. (2006). Kryminolohiia [Criminology]: Zahalna chastyna. Kurs leksi. Navchalnyi posibnyk. K.: Kondor. 192 p. [in Ukrainian].
6. Lytvynov O.M. (2015). Monitorynh kryminolohichnyi [Criminological monitoring]. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*. № 2 (5). pp. 374–375. [in Ukrainian].
7. Orlov Yu.V., Myroniuk D.M. (2014). Kryminolohichnyi monitorynh efektyvnosti pravovoho rehuliuвання yak instrument protydii zlochynnosti [Criminological monitoring of the effectiveness of legal regulation as a tool to combat crime]. *Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*. 2014. № 6. pp. 161–177. [in Ukrainian].
8. Pro zapobihannia ta protydiiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia [On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, financing of terrorism and financing of proliferation of weapons of mass destruction]: Zakon Ukrainy vid 6 hrudnia 2019 roku № 361-IX. [in Ukrainian].
9. Protydiia // Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Explanatory dictionary of the Ukrainian language]. URL: slovyk.ua/index.php?swrd=monitorynh#:~:text=MONITORYNH%2C%20-u%2C,%2C%20reiestratsiia%3B%20upravlinnia%2C%20rehuliuвання. [in Ukrainian].
10. Sokurenko V.V. (2019). Mekhanizm monitorynhu protydii zlochynnosti [Crime monitoring mechanism]. *Visnyk Kryminolohichno asotsiatsii Ukrainy*. № 1 (20). pp. 13–21. [in Ukrainian].
11. Sir Arthur Conan Doyle. Quotes // Goodreads. URL: <https://www.goodreads.com/quotes/tag/information?page=1> [in English].